

KRIGSFIASKOT PÅ IMPERIERNAS KYRKOGRÅRD

Något om det femte Afghanistankriget, **Barack Obamas** arvedel, Sveriges hemliga dagordning och **Pierre Schoris** klarsynta analys

av

Mats Parner

"Vi gräver några brunnar och asfalterar en bit landsväg. Sedan dunkar vi afghanerna i ryggen och önskar dem lycka och välgång, innan vi marscherar vidare och gör av med ett tio gånger större belopp på moderna stridsmedel. Vi måste upphöra med lögnerna och hyckleriet och inse att Afghanistan behöver tegelstenar i stället för mera vapen."

(Palmepristagaren Carsten Jensen i Dagens Nyheter i februari 2009)

✘✘✘ I stridsskriften **Draksåddens År** med undertiteln **11 september, Irakkriget och världen efter Bush** (Leopard 2008) dömer Pierre Schori ut kursändringen i svensk Mellanösternpolitik under Göran Perssons tid i Rosenbad. Det gör han med all rätt. I samma bok går Schori också till våldsam offensiv mot det sjaskiga dubbelspel som föregick ockupationen av Irak: Bush var fast besluten att intervensera oberoende av vilka beslut som fattades i FN, och en månad före inmarschen (våren 2003) informerade han kollegerna Blair, Aznar och Berlusconi om det som komma skulle. Dock blev Irakkampanjen, som bekant, långt mer förödande än vad George W anade ens i sina vildaste drömmar.

Men när Schori lät sig intervjuas i nr 3/2008 av Folket i Bild/Kulturfront med anledning av sitt "Draksåddsår" var han inte lika uppfriskande kritisk över hela linjen. Om Sveriges medverkan på USA:s och NATO:s sida i Afghanistan formulerade han sig på detta sätt:

"Det vore fel att dra tillbaks de svenska truppstyrkorna idag, men numerären bör inte utökas. Faktum är att våra förband skulle göra större nytta i FN-tjänst i t ex Afrika."

Nu mera är Schoris uppfattning i vitala stycken en annan. I **Vägen ut ur Afghanistan** (Leopard debatt), som började säljas i maj 2010, menar han att den svenska kontingenten på 500 man i det karga bergslandet uppehåller sig på fel plats. De blågula insatserna är kontraproduktiva. Genom att vi deltar med stridande trupp i detta krig, det hittills femte i Afghanistans historia, så urholkas vår militära alliansfrihet och vår traditionella lojalitet med Förenta Nationerna.

I realiteten gör vi bara ont värre genom att sluta upp i 'de frivilligas' led.

Det pågående kriget inleddes den 7 oktober 2001 fyra veckor efter 11/9 samma år och är det hittills längsta i USA:s hävder. Strängt taget rör det sig om två skilda krig, av vilka ett förs mot *al-Qaida* och den internationella terrorismen och ett annat mot inhemska motståndsgupper och talibaner.

Denna intrikata dubbelhet har orsakat förvirring och lett till ökad militarisering år efter år.

Flygplanskrascherna i WTC och Pentagon den elfte september togs av Bush-administrationen till intäkt för det storskaliga angreppet på Afghanistan. USA motiverade åtgärden folkrättsligt och stöddes, inledningsvis, av nästan hela världen: enligt FN-stadgan har alla medlemsländer en principiell "rätt till självförsvar". Till saken hör dock att Afghanistan inte omnämns explicit i någon av de två FN-resolutioner som följde direkt på *nine eleven*; hela frågan ägdes alltjämt av säkerhetsrådet, när Bush gick till anfall. I dag har den s. k proportionalitetsprincipen – öga för öga och tand för tand – i alla händelser satts ur spel för längesedan. Det finns ingen vettig relation mellan 11/9-dramat och det faktum att USA-alliansen nu har ockuperat 'landet mitt i världen' i nästan tio år, dödat tiotusentals människor och åstadkommit oändlig förödelse och förstörelse.

ISAF – *International Security Assistance Force* – är en säkerhetsstyrka som tillkom på brittiskt initiativ under Bonn-konferensen i december 2001 och som i den inledande krigsfasen skulle ansvara för lag och ordning enbart i själva Kabul. Göran Perssons Sverige bidrog med 45 man till ISAF, och engagemanget antogs bli kortvarigt. Men på senhösten 2003 fick ISAF utvidgade befogenheter, nu bortom Kabul, auktoriserade genom FN-resolution nummer 1510. Därefter har det ena gett det andra. Numera rymmer ISAF och amerikanernas **OEF** – *Operation Enduring Freedom* – i praktiken under samma hatt. Befälsstrukturen är gemensam, och båda parterna har sedan länge hela Afghanistan som verksamhetsfält. De två har blivit ett.

I ledningen för ISAF, och därmed för den svenska truppstyrkan, kamperar i dag en fyrstjärnig NATO-överste. Förenta Nationerna har desavouerats rakt av. Dess fredsbevarande missioner är hänvisade till framför allt Afrika, där förre FN-chefen Dag Hammarskjölds blåbaskrar nu på 2000-talet rekryteras ifrån – huvudsakligen – muslimska länder. I gengäld har man reserverat Afghanistankriget för oss i väst.

Ja, vi lever i ett omvälvande tidsskede...

Sverige har inte skeppat soldater till Asien för att värna freden, demokratin och kvinnans rätt – åtminstone inte primärt. Ytterst finns vi på plats för Stjärnbanerets skull eller, mera precist, för att kvala in som följsam samarbetspartner i NATO-gemenskapen. Militärstrategen Robert Egnell skrev detta i svart på vitt i DN (13 oktober -10), och försvarshögskolans Gunnar Åselius upprepade tesen i radioprogrammet **God Morgon Världen** (24 oktober):

"Det handlar om NATO. Att det är så vet alla här i huset" (dvs. här på skolan).

Redan den 8 januari i år klargjorde fö Carl Bildt och NATO:s generalsekreterare Anders Fogh Rasmussen i **Washington Post**, att vi i Europa – en kontinent som både Sverige och Danmark råkar tillhöra – också i framtiden "kommer att vara Förenta Staternas allierade, partners och vapenbröder".

Bildt skulle aldrig formulera sig lika direkt i svenska medier. I **Dagens Ekos** lördagsintervju (30 oktober) uppgav han i stället att vi befinner oss i Afghanistan "för att avstyra ett inbördeskrig mellan talibanerna och krigsherrarna i norr". Den propagandaversionen är den senaste, men troligen inte den sista, från officiellt svenskt regeringshåll.

☒☒☒ Efter 30 år av krig i Afghanistan är det oerhört svårt för en utomstående betraktare att se morgondagen an med ens en gnutta tillförsikt. Nästan ingenting fungerar. Staten har lösts upp i sina beståndsdelar, Karzais regering är djupt besticklig, polisen och militären infiltrerad av talibaner, och med social service, lag, ordning och inte minst säkerhet är det illa ställt över hela landet. Det gradvisa sönderfallet och den skriande bristen på fungerande statsorgan har lett till att "kriget mot terrorismen" havererat och till att de olika motståndsgrupperna stärkt sina positioner. En glädjestrålande Bush ansåg sig ha knäckt talibanerna redan efter fyra-fem månader; i dag är de starkare än någonsin och påstås ha "skuggguvernörer" i 33 av landets 34 provinser.

Alla talibaner är dock inte talibaner, och dagens talibaner är inte gårdagens. Vid uppkomsten på 1990-talet var rörelsen homogen och sammansvetsad, men den tidens frontfigurer har till stor del likviderats och ersatts av yngre krafter, som inte alltid följer direktiven från Pakistans statsledning.

Också talibanerna har splittrats och spaltats upp i underavdelningar.

Samtidigt har deras rivaler bland kommandanter, lokala småpåvar och diverse krigsherrar nu börjat se om sina hus – med andra ord stärkt sina respektive miliser – eftersom man på goda grunder betvivlar att Karzais (infiltrerade och mutade) förband kan stå talibanerna emot, när avgörandet kommer ... eventuellt i anslutning till NATO:s/Västalliansens aviserade reträtt.

Att Barack Obama måste lämna Afghanistan och inleda återtåget i juli 2011 i enlighet med de löften han gett (december -09) står utan vidare klart. I sin bok **Obama's Wars** (Amazon 2010) påpekar Bob Woodward att förra årets Nobelpristagare i fred inte har någon som helst chans att återväljas till presidentämbetet, om han inte drar tillbaka sitt folk och sina mordmaskiner från det land som brukar kallas **Imperiernas kyrkogård** – efter att engelsmännen, tre gånger, och ryssarna, en gång, måst gräva sina gravar där. Barack O:s väljare är nästan undantagslöst krigsmotståndare. Ett fortsatt ockupationsfiasko skulle betyda att de vänder honom ryggen.

Tyvärr har presidenten inlett tillbakadragandet med att hysta iväg ytterligare 30 000 soldater till Afghanistan med påföljd att de totala alliansstyrkorna nu uppgår till 140 000 man. Det var den 29 november i fjol som presidenten, inför det nationella säkerhetsteamet, kungjorde sitt dubbelbeslut i Ovals rummet: (a) förbehållslöst återtåg fr. o m sommaren 2011 men först (b) en rejäl truppförstärkning.

"Om ni inte håller med mig, så vill jag veta det nu!" lär Obama ha sagt till sina medarbetare – varvid han möttes av kompakt tystnad.

I stället för en nödvändig politisk och humanitär eskalering fick vi alltså på nytt en militär helt enligt invariant mönster. År 2010 har följaktligen kunnat bokföras som krigets hittills blodigaste och våldsammaste. Den ihållande obalansen mellan civila insatser och militära satsningar har lett till att dagens Afghanistan i praktiken utgörs av en serie regionala enklaver utom kontroll för den korrupta och sönderfallande staten. Sverige utmärker sig inte positivt; också vi satsar mångdubbelt större belopp på destruktivt krigande än på konstruktivt byggande.

☒☒☒ Skriften på väggen är klart synlig: "Just nu tyder det mesta på att vi får se ett framtida talibanskt maktövertagande – eller att Afghanistan återigen delas upp mellan olika regionala och lokala potentater", skriver Anders Fänge, Svenska Afghanistankommitténs platschef från sin utsiktspunkt i Kabul (DN 25 oktober)."Men vi i kommittén tänker göra vårt yttersta för att fullfölja den tradition som har blivit organisationens adelsmärke: att trots krig, ockupationer och regimskiften fortsätta arbetet för och med Afghanistans folk."

Pierre Schori är av samma mening: "Vi som förordar ett svenskt militärt uttåg menar inte att Sverige bör lämna Afghanistan. Vi vill i stället omvandla den årliga miljardsatsningen på kulor och krut till en civil kraftsamling och ett hållbart uppbyggnadsprogram."

Jan Hjärpe, professor emeritus i islamologi, hävdar att de svenska förbanden bör dras tillbaks av två goda skäl:

"För det första skall de lämna sitt uppdrag, eftersom läget i Afghanistan inte förbättrats utan försämrats. Möjligheten till en bestående positiv insats är idag minimal. Risken är snarare att våra trupper blir spelbrickor, som utnyttjas i klanuppöknelser och i etniska stamkonflikter. För det andra löper de en risk – genom den nuvarande befälsordningen – att uppfattas som delar av den US-amerikanska krigföringen i Afghanistan med dess brott mot FN-deklarationen och mot internationella konventioner."

Det är inte främst döda svenska soldater vi skall sörja i Afghanistan; det är alla de människor som dödats.

Mats Parner